

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

ΘΕΑΤΡΟΝ SCALA ἐν Μεδιόλανῳ. — FALSTAFF, λυρικὴ κωμῳδία εἰς πρᾶξεις 3, ἐπὶ Arrigo Boito, μέλος Giuseppe VERDI*.

Ἐπέστεψε μὲν τῷ ἀμαράντῳ τῆς νίκης στεφάνῳ ὥδη πρὸ τεσσάρων καὶ πλέον δεκάδων ἐτῶν ἀπὸ τῆς ρωμαντικῆς τῶν γονδολῶν πόλεως, ἔνθα οἱ δόγαι ἡφέζαν, ἢ τῶν ἀνθρώπων δόξα τὸν τὸ ἑδομηκοστὸν ἐννατὸν ἄγοντα ἔτος (ἐγεννήθη τῇ 9 ὁκτωβρίου 1814) μελοποίὸν τοῦ *Rigoletto*, στεφάνῳ κοδύπιθέντι εἴτα ἀδάμασι βαρυτίμοις καὶ ἀπαστράπτουσι τὸν αἰγλην τῆς μεγαλοφύιας, τοῦ *Trovatore*, τῆς *Traviata*, τοῦ *Ballo in maschera*, τῆς *Forza del destino*, τοῦ *Don Carlos*, τῆς *Aida* καὶ τοῦ *Otello*, ἀλλὰ καὶ ὁ νιὸς τοῦ μὲν ἡ βασιλέως στέμματος τοῦ νιός τοῦ λαοῦ οὐδὲν πικτωρὸς Ἐλλασσοῦ, θείᾳ βουλῆῃ ἐστεμμένος ἐκείνου διάδοχος, ἀσπασμὸν εὐλαβείας κύψας ἐπέθηκε τῷ στεφάνῳ τοῦ τὸν ἀπεργον Νίκην παρ' αὐτῷ ἔχοντος Verdi, ἐπὶ τῇ ἀρτι γενομένη ἐνδόξῳ ἐκτελέσθει νέου προιόντος τοῦ ἔξοχου αὐτοῦ πνεύματος, τοῦ *Falstaff*. Οὐ νιὸς καὶ διάδοχος ἐκείνου οὐκ ἦν δυνατὸν ὅπως ἐπιληπτικῶν γέννηται τῆς θερμῆς κραυγῆς *Viva Verdi*, τῆς ἀντηχησάσθης πολλάκις ἐν Λούμπροδιᾳ καὶ ἐν τῷ Πεδεμοντίῳ ἔτι κατὰ τὸν ἐποχὴν τοῦ κατὰ τῆς Αὐστρίας πολέμου, πτις ἀρρώκτους τοὺς δεσμούς τοῦ τὸν ἔνωσιν τῆς γλυκείας πατρίδος συντελέσαντος καὶ τοῦ μεγάλου professore κατέστησε, κραυγῆς συνθηματικῆς ἐκ τῆς καρδίας τοῦ λαοῦ προερχομένης, διτις τῇ φράσει

Viva V.E.R.D.I.

τὰ αἰσθήματα αὐτοῦ τὰ πολιτικὰ ἄμα ἔξεδόλου κράζων

Viva Vittorio-Emmanuelle Re D'Italia.

ἔφ' ὃ καὶ μικρὸν πρὸ τῆς ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ οὐ τὸν δύψιν ἀλλὰ τὸν ἰστορίαν ἐπιφανοῦς θεάτρου *Scala*, ἐκτελέσεως ὁ Οὐμβέρτος ἐτηλεγράφησεν αὐτῷ τάδε, ἀναμμηνοσκόμενος καὶ ἐκείνων: «Ἡ βασιλίσσα καὶ ἐγὼ οὐ δυνάμενοι νὰ παρευρεθῶμεν εἰς τὸν παράστασιν τοῦ *Falstaff*, προτρέχομεν, διὰ τῶν ἡμετέρων εὐχῶν καὶ διὰ τῆς ἐκφράσεως τοῦ ἡμετέρου θαυμασμοῦ, τῆς χειροκροτήσεως, πτις θὰ χαιρετίσῃ μετὰ μικρὸν τὸν νέαν ἐκδήλωσιν μεγαλοφύιας ἀνεξαντλήτου. Φυλάττοι σε ἡ Πρόνοια ἐπὶ μακρὰ ἔτη πρὸς τιμὴν τῆς τέχνης, πρὸς ἀγαλλιασμὸν τῆς ἡμετέρας ἀγάπης, πρὸς ἐγκαύχησιν τῆς εὐγνωμοσύνης τῆς Ἰταλίας, πτις καὶ ἐν ταῖς χαλεπωτάταις τῶν ἡμερῶν ἐκ τῆς δόξης σου ἡρύσθη πατριωτικάς ἰκανοποίησεις».

Πτωχὸν τῆς κωμοπόλεως *Busseto* παιδιὸν ὁ Verdi, ὁ μικρὸς μαθητὴς τοῦ *Provesi*, ὁ προστατευόμενος εἶτα εὐγνῶμων παιᾶς τοῦ πλουσίου καὶ γενναῖου *Antonio Baretti*, διτις ἐννεακαΐδεκατῆς τῆς προστασίᾳ ταύτη ἥλθεν εἰς Μεδιόλανον, ἔνθα εἶτα τὰς νίκας αὐτοῦ κατήγαγεν, ὅπως καταταχθῇ εἰς τὸ Ἀριόν τῆς πόλεως ταύτης, ἀλλ' ἀπερριφθῇ ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ αὐτοῦ *Francesco Basili*, ἀπατηθέντος ἐκ τῆς ὄψεως τοῦ ἱποκήφιου μαθητοῦ, ὄψεως

*) Η ἐπιγραφὴ ἵταλιστὶ ἔχει οὕτω: *Falstaff*, commedia-lirica in 3 atti, di Arrigo Boito, musica di Giuseppe Verdi.

προσημαινούσης μᾶλλον πολιτικὸν ἢ καλλιτέχνην, ὁ οὗτος ἀπερριφθέντος ἀριόλως ἀπέδειξεν ὅτι ἡ ὄψις οὐχὶ τὸν ἄνδρα δείποτε δείκνυσι καὶ ὅτι πολλάκις ἐκ τῆς ὄψεως ὁ ἀνθρώπος πλανᾶται μὴ ἐμβαθύνων εἰς τὸ πνεῦμα, καὶ πολλάκις πλανᾶται καὶ ἐν τῇ ἐκτυπήσει τῶν ὄμοιών, ἀλλοις μὲν ἀποδιδούς ἀξιαν ἢν οὐδόλως κέκτηται, ἀλλοις δὲ ἀποστέγων καὶ περιφρονῶν, καίπερ ἀξιούς πάσης τιμῆς, ὀπούντος καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν. Ἀλλ' ἐὰν ἡ ἀνθρωπίνη ἀτέλεια τοιαῦτα ἀπεργάζεται, ἡ Θεία Πρόνοια δύμας οὐδένα καταδείπει, Ἐστὶ Θεός, ὃς πάνθ' ὅρῃ! Τὸν ἀποφροφέντα διάδοχον τοῦ *Donizetti* ἐδέξατο ὁ *Lavigna*, μαέστρον αἱ σεμβαλοὶ τοῦ θεάτρου τῆς *Scala*, παρ' ὃ ἐμαθήτευσεν ἐπὶ τρία ἔτη, μεθ' αὐτοῦ ἀρχέσθη τὸν τρίτην τοῦ *Scalae* ἀπίστης, διὰ τοῦ *Oberto. conte di San Bonifazio*, διτις ἐγένετο γὲν εὐνοϊκῶς δεκτός, ἀλλ' ὑπεχώρησε πρὸ τοῦ *Nabuchodonosor*. διτις ἐκτελεσθεῖς κατὰ τὸ 1842, ἐτυχεν ἐνθουσιώδους ἐπιτυχίας ἐν Ἰταλίᾳ, ἀνέδειξε δὲ τὸν μελοποιόν. Ἀλλ' ὥπερ, μετὰ διάφορα ἄλλα ἔργα, σίδια ὁ *Hernani* (1844), *I due Foscari* (1844), *Macbeth* (1847), *Lombardi*, ἐκτελεσθὲν ἐν Παρισίοις (1847), ἔνθα μετέβη ὁ Verdi, *Luisa Miller* (1849) καλ., κατέστησε τὸν Verdi γνωστὸν ἀνά τὴν Εὐρώπην πᾶσαν καὶ περιώνυμον ἢν ὁ *Rigoletto*, τὸ ισχυρᾶς ἐμπνεύσεως τοῦτο ἔργον. Ἐξετέλεσθη τὸ πρῶτον τῇ 11 μαρτίου 1851 ἐν Βενετίᾳ, τῇ 19 Ιανουαρίου 1857, ἀνεβιβάσθη ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ Ἰταλικοῦ (*Aux Italiens*) θεάτρου ἐν Παρισίοις, ἀκολούθως δὲ ὁ διευθυντὴς τοῦ Λυρικοῦ Θεάτρου τῆς αὐτῆς πόλεως ἐπανεβίβασεν αὐτὸν γαλλιστί. Ἡ ὑπόθεσις, ὡς γνωστόν, ἐστὶν ἡ τοῦ δράματος τοῦ V. Hugo *Le roi s'amuse*, οὗτινος ἐπιτυχεστάτην μετάφρασιν εἰς τὸν ἐλληνικὸν γλῶσσαν ἔχει ὁ προσφιλῆς κ. Εὐγένιος Ζαλοκώστας. Τοῦ ἔργου τούτου, ὡς πάντες γνωσκούσιν, ἔχαιρεται ἡ τετραφδία *Un di, se ben esammentomi*. Ἀλλὰ δὲν πρόκειται ἐνταῦθα περὶ τούτου. Μετὰ τὸ ἀριστούργημα τοῦτο, ὥπερ ἐξησθάλισε τῷ μεγάλῳ συνθέτῃ τὸν διαδοχὴν τοῦ *Donizetti*, νέον ἔργον αὐτοῦ τῶν ἀριστῶν παρίσταται, *Il Trovatore*, opéra εἰς πράξεις τέσσαρας, ἐκτελεσθεῖσα ἐν τῷ θεάτρῳ Ἀπόλλωνι τῆς Ρώμης τῇ 17 Ιανουαρίου 1853 καὶ ἐν τῷ ἵταλικῷ θεάτρῳ τῶν Παρισίων τῇ 23 δεκεμβρίου 1854. Μετὰ ταῦτα ἐδόθη *Traviata*, opéra εἰς πράξεις τρεῖς, ἐκτελεσθεῖσα πρῶτον γὲν ἐν Βενετίᾳ κατὰ μάρτιον τοῦ 1853, εἴτα δὲ ἐν Παρισίοις κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦδεκεμβρίου τοῦ 1856. Ως γνωστὸν ἡ *Traviata* είνε ἡ *Dame aux Camélias* τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμᾶ οὐιοῦ, πτις ἐν τῷ ἵταλικῷ κειμένῳ ἀντὶ Marguerite Gautier φέρεται Violetta Valery καὶ ἀγαπᾶ τὸν Alfredo, συγγενὴ τοῦ Armand Duval. Εν τοῖς ἄλλοις ἔργοις τοῦ Βέρδου σημειούμεθα τὰ δέ *Un Ballo in maschera*, οὗτινος διαιρίνεται τὸ finale τῆς τρίτης πράξεως, *Forza del destino* ἐκτελεσθεῖσαν ἐν τῷ ἵταλικῷ θεάτρῳ Πετρούπολεως, εἰς ἢν ὁ Verdi προσκλήθεις μετέβη τῇ 30/11 νοεμβρίου 1862, οὗτινος πάντα τὰ πρόσωπα κατὰ τὴν λύσιν θυντηκούσι καὶ ἐν καὶ τὸ αὐτὸν πολλάκις. Ἐπὶ πᾶσι δὲ παρέσχε τὸν ἀθάνατον *Aida*, τὸ πρῶτον διδαχθεῖσαν ἐν Καΐρῳ κατὰ δικέμβριον

τοῦ 1872 καὶ ἡς τὰ ἔπη ὁφείλονται τῷ Mariette. Ἡ αὐτὴ δὲ ἐπανελήφθη ἐν Παρισίοις κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἀπριλίου τοῦ 1876, μετροφυμιδυμένη, διευθύνοντος τοῦ Βέρδον τὴν ὁρχήστραν κατὰ τὴν πρώτην διδασκαλίαν. Τέλος οὐ πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἀνεβίασεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὸν *Otello*, ὅστις νέας δάκνας προσεκομίδατο τῷ δαφνιθόρῳ μουσουργῷ, ἐφ' ὧν μέχρι τοῦ νῦν ἐπαναπαυόμενος, ἔξηγέρθη αὐθίς κομίζων τῷ θεατρικῷ κόσμῳ καὶ τὸν *Falstaff*, ὅστις οὐ πρὸ πολλῶν ἡμερῶν ἐκτελεσθεὶς ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς Scala, προύκάλεσεν αὐθίς τὸν θαυμασμὸν τοῦ σύμπαντος κόσμου πρὸς τὸν γηραιὸν συνθέτην, τὸν ὑποσχνούμενον αὐτῷ καὶ νέον ἔργον, τὸν Ρωμαῖον καὶ τὸν Ἰουλιανὸν ἐταταν. Δίκαιος ὁ θαυμασμός, δίκαιος ὁ τῆς δόξης στέφανος, δι' οὐ νικαλὴν αὐτοῦ περιβέλλονται καὶ τῆς λατρείας, ἢν ἀπονέμουσιν αὐτῷ οἱ συμπατριῶται αὐτοῦ τῷ διδασκάλῳ (professore), ὡς ἀποκαλοῦσιν αὐτὸν οἱ περὶ τὸν ἐπαντινούσιν καίτοι ἡ χωρικοὶ (*villa del professore Verdi*), καίτοι ὁ Βέρδον οὐδέποτε διδιδαξεν. Οὐδέποτε δ' ἀποκαλοῦσιν αὐτὸν οὐτοὶ μαestro, ἀλλ' ἡσὶ professore, τῇ προσωνυμίᾳ ταύτῃ τὸν ἄκρον αὐτῶν θαυμασμὸν ἐκδιλοῦντες. Τὸν θαυμασμὸν δὲ τοῦτον δηλοῦ καὶ τόδε τὸ ἐπεισόδιον, ὅπερ ὁ φίλος αὐτοῦ Leon Escudier διηγεῖται : « Οὐχι, λέγει οὗτος, οὐδέποτε ἄσμα ὁρθονικῶν γλυκυτέρων προσύξενην αἰθησιν ἐκείνης, ἢν ἔλαθον αὐτὸς οὗτος θερινὴν τίνα ἐσπέραν, ἐσπέραν τῶν ὀραίων ἐκείνων τῆς Ιταλίας, ἃς η σελήνη ἀργυροῖ τῷ ἀπαλῷ αὐτῆς φωτί, ὅτε συμπεριεθάδιζον τῷ Βέρδῳ, κικουσα δὲ μαργόθεν τὸν Chœur de la soif τῶν σταυροφόρων ἐν τῷ Lombardi (Jérusalem) :

O signore dal tetto natio

Καὶ ὁ διδασκαλὸς αὐτὸς συνεκινήθη. Αἱ φωναὶ τοσοῦτον καλῶς συνεβάδιζον καὶ η ἐκτέλεσις ἦν τοιαύτη, ὥστε οὐδεμίαν λύπην ἥσθανετό τις ἐπὶ τῇ ἐλλείψει τοῦ συνοδεύματος (accompagnement). Ἰδοὺ τούλαχιστον, εἴπεν ὁ Βέρδον ὑπομειδῶν ὅπως ἀποκρύψῃ τὸν συγκίνοντιν αὐτοῦ, ιδοὺ ὅτι δέν με ἔχόλωσαν κατὰ τὰς δοκιμάς». Τοιοῦτος ὁ θαυμασμός, η λατρεία μᾶλλον, τῶν συμπατριωτῶν τοῦ μεγάλου μουσουργοῦ, περὶ οὐ πλεῖστα ἐγράψοσαν καὶ γράφονται καὶ νῦν αὐθίς ἐπὶ τῇ νέᾳ ἀφορμῇ ὑπὸ διαφόρων, κρινάντων καὶ κρινόντων αὐτὸν καὶ τὴν μουσικὴν αὐτοῦ ἔμπνευσιν, ἢν μεγίστην ἥγονται. Ταῦτα ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νὰ περιλάβωμεν ἐνταῦθα ὡς μὴ ἀναγόμενα τῷ ἡμετέρῳ ἔργῳ καὶ σκοπῷ. Ἐπανερχόμεθα εἰς τὸ νέον ἔργον, τὸν *Falstaff*.

Ο Arrigo Boito, ἐπιφανῆς ἐπίσης ποιητής τε καὶ μελοποιός, φίλος δὲ τοῦ ἔξοχου μουσουργοῦ, ἐστίν ὁ ποιητής τῶν ἐπῶν, ἀριστάμενος τῶν τε ὑπόθεσιν καὶ τὸ πρωταγωνιστοῦν πρόσωπον ἐκ τοῦ σαιξπρετοῦ δράματος Ὁ *Falstaff* ἐστὶ κωμικὸν πρόσωπον ἐν δυοῖς δραματικοῖς ἔργοις τοῦ δαιμονίου τῆς Αγγλίας δραματικοῦ ἀπαντῶν, ἐν τῷ κωμῳδίᾳ τῶν Φαιδρῶν γυναικῶν τοῦ Οὐτίνδσωρ (Merry Wives of Windsor, γαλλ. Les joyeuses Dames de Windsor), πτις κατὰ τίνα παράδοσιν, ἀληθῆ δοκιμάσαν, ἐγράψον ἐν πεντεκαίδεκα ἡμέραις τῇ διαταγῇ τῆς βασιλισσῆς Ελισάβετ, πτις ἐπεθύμει νὰ γελᾷ εἰς βάρος τοῦ ἔργοντος *Falstaff*, καὶ ἐν τῷ ιστορικῷ δράματι Ἐρρίκῳ Δ'

(Henry IV). Ο Boito ὡς ἐν τῷ Ὁ θέλλω φένετο, καθ' ἃς ἔχομεν ἀτελεῖς ἀτυχῶς πληροφορίας ἐξ ἐφημεριῶν, τὸ κείμενον τοῦ Σαιξπρετοῦ, διαπλάσας τὸν πόνον αὐτοῦ οἵος παρίσταται ἐν τῇ εἰρημένῃ τοῦ μεγάλου δραματοποιοῦ κωμῳδίᾳ μετά τινων στροφῶν ἐκ τοῦ ἀνωτέρω Ἐρρίκου Δ'. Τὸν *Falstaff* ὁ A. de Musset προσδώνει οὕτως :

« O vieux sir John Falstaff! quel rire eût soulevé Ton large et joyeux corps, gonflé de vin d'Espagne, En voyant ces buveurs, troublés par le champagne, Pour tuer une mouche apporter un pavé ! »

Καταδείκνυσι δέ, νομίζομεν, τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ, ὅπερ πλειστας προύκάλεσε ζητήσεις παρὰ τοῖς "Αγγλοῖς, Γερμανοῖς καὶ Γάλλοις κριτικοῖς, διότι καὶ κατ' αὐτὸν τὴν κρίσιν τῶν γαλατῶν κριτικῶν, οἵτινες ὡς Γάλλοι, τὴν φιλοκαλίαν λεπτὴν ἔχοντες, ἐστερημένον λεπτότητος οἷαν κέκτηνται πρόσωπα κωμικά τοῦ Μολιέρου αὐτῶν τὸν *Falstaff* ἀποφαίνονται, οὔτος τὸ κράτιστον καὶ τὸ πρωτοτυπίαν ἐνέχον πρόσωπον τοῦ σαιξπρετοῦ δράματος ἐστιν. « Πᾶς ἀνθρώπος ἔχει σῶμα, ψυχὴν καὶ πνεῦμα, λέγει ὁ σοφὸς Alf. Mézières. Τὸ τὸν πρωτοτυπίαν τοῦ *Falstaff* ἀποτελοῦν ἐστὶ τόδε· οἳ παρ' αὐτῷ οὐκ ὑπάρχει ἢ τὸ κτηνῶδες μέρος καὶ τὸ ὄξυνον ὅπερ παραμένει. Οὐδέποτε διέκρινεν ἐν ἑαυτῷ, οὐδεὶς δ' ἐπίσης τῶν γινωσκόντων αὐτὸν ἐσημειώσατο, ψυχὴν. » Εστιν σῶμα κονδρὸν ὑποφετούμενον ὑπὸ λεπτοῦ πνεύματος. » Εχει ὁρέεις φανερὰς καὶ χρῆται πάσῃ τῇ ἐπιτηδειότητι αὐτοῦ ὅπως ικανοποιήσῃ αὐτάς. » Αγαπᾶ τὸν δίνον, τὸν καλὸν τροφὴν καὶ τὸν ἔρωτα. Πλὴν τούτων τὰ πάντα εἰσὶν αὐτῷ ἀδιάφορα». Περὶ τοῦ οὐμοριστικοῦ ηθοῦς, ὡς καὶ ἀνωτέρῳ ἐσημειώθη, πολλὰ ἐγράψοσαν ὑπὸ διαφόρων(*), διτίνα βεβαίως δὲν ἔχουσι κῶρον ἐνταῦθα. » Οπως δημοσίευσε καταδειχθῆ ὁ τοῦ *Falstaff* χαρακτῆρα παρατιθέμεθα ὥδε σκηνὴν ἐκ τοῦ *Henry IV* γαλλιστι.

« Poins. — Je prie Dieu que vous n'en ayez pas égorgé quelques-uns !

FALSTAFF. — Ah ! les prières n'y peuvent plus rien ! car j'en ai poivré deux; il y en a deux à qui j'ai réglé leur compte, deux drôles en habit de bougran. Je vais te dire, Hal: si je te fais un mensonge, crache-moi à la figure, appelle-moi cheval. Tu connais ma vieille parade; voici ma position, et voici comme je tendais ma lame... Quatre coquins vêtus de bougran fondent sur moi...

LE PRINCE HENRY. — Comment? quatre! Tu disais deux tout à l'heure...

FALSTAFF. — Ces quatre s'avancient de front, et ils ont foncé sur moi en même temps. Moi, sans faire plus d'embarras, j'ai reçu leurs sept pointes dans mon bouclier, comme ceci.

LE PRINCE HENRY. — Sept! mais ils n'étaient que quatre tout à l'heure...

(*) Ιδε Shakespeare ses œuvres et ses critiques, par Alfred Mézières: Histoire de la Littérature Anglaise, par Aug. Filon, Paris 1883, xxii 1887 Shakespeare et les tragiques Grecs par P. Stapfer, Paris 1882.

FALSTAFF.—Fais attention, car la chose en vaut la peine. Les neuf en bougran, dont je te parlais...

LE PRINCE HENRY.—Bon! deux de plus déjà!

FALSTAFF...—Ayant rompu leurs pointes, commencèrent à lâcher pied. Mais je les suivis de près, je les attaquai corps à corps et, en un clin d'œil, je réglai le compte à sept des onze.

LE PRINCE HENRY.—O monstruosité! des deux hommes en bougran il en est sorti onze.

FALSTAFF.—Mais, comme si le diable s'en mêlait, trois malotrus, trois goujats, en drap de Kendal vert, sont venus derrière mon dos et ont foncé sur moi; car il faisait si noir, Hal, que tu n'aurais pas pu voir ta main.

LE PRINCE HENRY.—Ces mensonges sont pareils au père qui les enfante, gros comme des montagnes, effrontés, palpables. Ah! énorme montagne de chair, magasin d'humeurs, muid humain, coffre à mangaille, pain de suif graisseux, bœuf gras rôti avec la farce dans son ventre, comment donc as-tu pu reconnaître que ces hommes portaient du drap de Kendal vert, puisqu'il faisait si noir que tu ne pouvais voir ta main? Allons, donne-nous une raison! Qu'as-tu à dire?

POINS.—Allons, une raison, Jack, une raison!

FALSTAFF.—Quoi! par contrainte? Non, quand on m'infligerait l'estrapade et tous les supplices du monde, je ne dirais rien par contrainte. Vous donner une raison par contrainte! Quand les raisons seraient aussi abondantes que les mûres des haies, je n'en donnerais à personne par contrainte, moi!»

Άλλως ὡς ἐρθόθη ὁ Βοΐτος λαβε τὰς Φαιδράς γυναικας τοῦ Οὐτινδσωρ(*) καὶ κατ' αὐτὰς συνέθετο τὸ κείμενον τῆς μελῳδίας τοῦ Βέρδον, ἐν δὲ τῇ κωμῳδίᾳ ταύτῃ τὸ μέγιστον μέρος ἔχει ὁ Falstaff, ὅθεν καὶ ή ἐπιγραφὴ τοῦ ἔργου. Ἐστι δέ, ὡς ἀνεγράφει, αὐτὸς οὗτος ὁ Κρόως τοῦ Σαιξπήρου, πιστῶς δὲ μεταδίδονται τῇ ιταλίδι φωνῇ τὰ προϊόντα τῆς μεγαλοφύλας τοῦ δαιμονίου ποιητοῦ τῆς Ἀλβιδώνος. Τὸ κείμενον δὲ τοῦ Βοΐτος ἐλογίσθη ὡς φιλολογικὸν καλλιτέχνημα. Καίτοι δὲ μακρόν, ἐνέχον τούλαχιστον τετρακοσίους στίχους πλείους τοῦ Ὁ θέλλων, διηκεδεῖ περὶ τὰς δύνων ὥρας. Προαγγελθὲν τὸ ἔργον, ἀνεμένετο λιαν, ἐφ' ὧ καὶ κατὰ τὴν πρώτην ἐκτέλεσθιν ἄμετρος ἑσπενσε κόσμος, ἢ δὲ τῶν εἰσιτηρίων τιμὴ πολὺ πλειστη. Η εἰσπραξὶς τῆς πρώτης παραστάσεως ἀνῆλθε κατὰ τινας μὲν εἰς 70 χιλ. κατ' ἄλλους δὲ εἰς 100 χιλ. Φράγ. Θεωρεῖα δὲ ἐπωλήθησαν πρὸς 1800 φρ., αὐτὴν ἡ Πάττη φέρεται πληρωμάσασα τὸ ποσὸν τοῦτο διὰ τὸ θεωρεῖον αὐτῆς.

Κατὰ τὴν πρώτην δὲ ταύτην ἐκτέλεσθιν παρέστησαν κριτικοὶ ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς Εὐρώπης, ἀλλ' οὐπω ἀνέγνωμεν ἐμπεριστατωμένην κρίσιν ὑπὸ μουσικὴν ἐποψίν, ἀλλ' οὐδὲ ἐφανερώθη ἀνὴ τριάς τῶν ἀριστουργημάτων αὐτοῦ, ὁ Rigoletto, ὁ Trocadero καὶ

ἡ ἀθάνατος Aida, ἐγένετο τετράς, ἡ τὸ νέον ἔργον ἐν τοῖς δευτερεύοντι καταλεχθήσεται τοῦ δαιμονίου μουσικοῦ ἔργοις, ὡς που ἀνέγνωμεν. Εἰς Μεδιόλανον μετέβη καὶ παρέστη εἰς τὴν πρώτην καὶ ὁ διευθυντὴς τοῦ Κωμικοῦ-Μελοδράματος τῶν Παρισίων κ. Carvalho, συνεννοήθη δὲ μετὰ τοῦ Βέρδον περὶ ἐκτέλεσεως τοῦ ἔργου ἐν Παρισίοις· ἀλλὰ τοῦτο γενήσεται μετὰ ἓτος, μεταθασθέντος πρότερον τοῦ κειμένου εἰς τὴν γαλλικήν. Οὕτω λοιπὸν διαδικθήσεται ὁ Falstaff καὶ ἐν τῇ υπηροπόλει τῆς Γαλλίας, ἐν ἥ ὁ Βέρδος λιαν τιμᾶται καὶ δοξάζεται (ἴδε Felix Clement). «ώς ὁ μόνος συνθέτης ιταλός, ὅστις παρέσχεν ἐμπνευσμένα ἔργα».

ΟΔ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Τὴν προσοχὴν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ κόσμου ἀποσχόλησε κατὰ τὴν ἀναζασαν ἐβδομάδα τὸ ζήτημα τῶν ἐμπορικῶν συνθηκῶν Γερμανίας καὶ Ρωσίας καὶ τὸ τῶν συμμαχιῶν, τὸ ἀνακινθὲν ἐπὶ τῇ πεντικονταποίδῃ τῆς εἰς ἐπίσκοπον προχειρίσεως Λέοντος τοῦ ΙΓ'. Ἀπὸ τοῦ νοεμβρίου τοῦ 1891, ὅτε συνωμολογήθη ἡ ἐμπορικὴ συνθήκη Γερμανίας καὶ Αὐστρο-ουγγαρίας, ἡ κυβέρνησις τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου πᾶσαν κατέβαλε καὶ καταβάλλει προσπάθειαν διπλωματολογήσῃ καὶ πρὸς τὴν Ρωσίαν ἐμπορικὴν συνθήκην πρὸς δημιουργίαν νέων ἔξδων διὰ τὰ προϊόντα τῆς γερμανικῆς γεωργίας καὶ βιομηχανίας. Ο κύριος σκοπὸς οὐχί πέπον τῆς εἰρημένης κυρεούσεως εἶναι ἡ σύναψις στενωτέρων σχέσεων πρὸς τὴν μεγάλην τοῦ βροঃ δύναμιν ἐν τῷ ἐμπορικῷ σταδίῳ ὅπως διευκολύνῃ οὕτω τὴν ὁδὸν εἰς τὴν σύσφυγξιν τῶν πολιτικῶν δεσμῶν, ἃς περὶ πλείστου οἱ ἐν Γερμανίᾳ ποιοῦνται πρὸς ἀπολύτρωσιν τῆς ἥ περιέστησαν διόχερούς πολιτικῆς θέσεως. Παρὰ τὴν ὑπαρξίν τῆς τριπλῆς συμμαχίας οἱ ἐν Βερολίνῳ ἀνώτεροι πολιτικοὶ κύκλοι, συναίσθανόμενοι τὴν ἀδυναμίαν αὐτῶν πρὸ τῆς γαλλοφραντικῆς συμμαχίας, παντὶ ἀγωνίζονται σθένει νὰ ἔχειλεώσωσι τὴν φωσικὴν φιλοτιμίαν, ἢν προσδάλοντες οἱ τοῦ κόμπου τος Καπρίζην, προκάτοχοι τοσοῦτον ἔθιξαν τὴν εὐθυκτὸν τῆς φιλοπατρίας χορδὴν τῶν ἐν Πετρουπόλει καὶ Μόσχῃ, ὥστε ἐλάχιστος πλέον γίνεται λόγος περὶ τῆς πατροπαράδοτου φωσιγερμανικῆς φιλίας, μεθ' ὅλας τὰς πρὸς τὴν Ρωσίαν φιλοφρονήσεις τῆς Γερμανίας, τὰς ἐνυπαρχούσας καὶ ἐν τῇ θερμοτάτῃ τοῦ τσάρεβιτος δεξιῶσι κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ παρουσίαν ἐν Βερολίνῳ· ὡς ἄριστον λοιπὸν καὶ προσφορώτατον ἔκριναν μέσον τὴν σύναψιν διαπραγματεύσεων πρὸς συνομολογίαν ἐμπορικῆς συνθήκης καὶ παραχώρησιν μεγάλων προνομίων εἰς τὰ προϊόντα τῆς φωσικῆς γεωργίας καὶ βιομηχανίας, καίτοι καὶ αὐτὴν ἡ κατάστασις τῆς ἐν Γερμανίᾳ γεωργίας τοιαύτην ἐπέβαλε πολιτείαν ἔνεκα τῆς ἀνεπαρκείας τοῦ ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ τοῦ Χοχεντσόλεγον παραγομένου σίτου. Τὸ πράγμα ἐφαίνετο ἐν εὐαρέστῳ διατελοῦν σημειώ, πολλοὶ δὲ τῶν αἰσιοδόξων ἐνόμισαν ὅτι δ

(*) Ἀνάλυσιν δύναται νὰ ἴδῃ ὁ Βουλόμενος καὶ ἐν τῇ Littérature Anglaise τοῦ Aug. Filon, σελ. 159—160.